

Javnaðarflokkurin um bygdamenningina:

Kommunalur útjavningargrunnur er ein treyt fyri bygdamenning

— Í seinastu tingsetu legði javnaðarflokkurin fram uppskot um kommunalan útjavningargrunn

Í uppskotinum mælti flokkurin til, at lögtingið álegði landsstýrinum at seta nevnd við umboðum fyri kommunurnar og landsmyndugleikarnar at gera uppskot til lgtingslóg um kommunalan útjavningargrunn

Eftir nógvum árum er figgjarliga býtið millum kommunurnar og landskassan broytt, soleiðis at landskassans inntøkur eru øktar munandi meira enn inntøkurnar hjá kommununum, samstundis sum krøvini til kommunurnar eru vorðin munandi størri.

Í kommunubókini, sum varð útgivin av Føroya Kommunufelag í 1978, verður millum annað sagt um hesi viðurskifti, at í 1956/57 vóru samlaðu almennu inntøkurnar 27 mió. kr. Hetta tal umfatar allan skatt, toll og øll gjöld til tað almenna. Av hesi upphædd fóru 9 mió. kr. í kommunukassarnar. Hinar 18 mió. kr. fóru í landskassan. Hetta vil siga, at fyri hvørja ferð kommunurnar finga eina krónu, fekk landskassin tvær krónur.

Munurin millum lands- og kommunuinntøkurnar veksur

20 ár seinni ella í 1976/77 er støðan tann sambært kommunubókini, at samlaðu almennu inntøkurnar eru 483 mió. kr. Av hesum fóru 117 mió. kr. í kommunukassarnar og 366 mió. kr. í landskassan. Sostatt fekk landskassin tá 3,13 kr. fyri hvørja ferð kommunurnar finga 1 kr.

Taka vit figgjarárið 1982/83 eru samlaðu almennu inntøkurnar 1 mia. 429,6 mió. kr. Av hesum fóru 1 mia. 113,6 mió. kr. í landskassan. Inntøkurnar hjá kommununum vóru slakar 316 mió. kr. Sostatt fekk landskassin 3,53 kr. fyri hvørja ferð kommunurnar finga 1 kr.

Kommunurnar hava ymiskt inn-tøkugrundarlag

Sambært ársfrágreiðingina fyri 1982 er inntøkugrundarlagið hjá teimum ymsku kommununum eisini rættiliga ymiskt. Í tí kommununi, sum liggur hægst, er meðalinntøkan kr. 82.914. Í tí kommununi, sum liggur lægst, er meðalinntøkan kr. 34.150. Kommunan við tí hægstu skattainntøkuni hevði eitt skattaprosent uppá 15,65. Kommunan við tí lægstu skattainntøkuni hevði eitt skattaprosent uppá 15,0.

Dømini tala fyri eini útjavning

Dømini, sum her eru nevnd, tala fyri, at ein útjavning eigur at fara fram millum landskassan og kommunurnar hinumegin, og at henda útjavning eigur at koma teimum figgjarliga veiku kommununum til góðar. Javnaðarflokkurin heldur at hetta kann loysast við einum kommunalum útjavningargrunni, sum landskassin á hvørjum ári setir eina ávísu upphædd í, og sum síðani eftir ávísu reglum letur figgjarligan stuðul til kommunur við avmarkaðum inntøkugrundarlagi.

Kommunalu eindirnar mugu gerast figgjarliga sterkar

Seinastu árin er nógv tosað og skrivað um

bygdamenning. Tá má á-sannast, at ymiskt er gjort í royndini at menna

bygdirnar. T.d. hava nógv bygdir fingið tíðarhóskandi vegasamband. Ein vælverkandi strandferðsla sjó-, land- og loftvegis hevur eisini stóran týdning. Í nógv ár hevur landskassin verið til reiðar at seta upp til 20 pst. í partapeningi í arbeiðsskapandi tiltøk úti um landið. Eisini lata bæði landskassin og ríkiskassin stuðul til ávísar kommunalar uppgávur.

Men hetta tykist kortini ikki at vera nóg mikið. Javnaðarflokkurin heldur, at megintreytin fyri, at

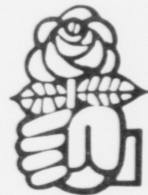
bygdirnar kunnu mennast er, at tær kommunalu eindirnar gerast figgjarliga sterkar og harvið færa fyri at skapa fortreytir fyri arbeiðsskapandi tiltøkum og fortreytir fyri trivnað og liviligum kor-um út á bygdonum.

Javnaðarflokkurin mælti til 20 mió. um árið

Í vár mælti javnaðarflokkurin til, at lögtingið longu á figgjarlógini fyri hetta figgjarárið setti 20 mió. kr. av til kommunalan út-

javningargrunn og at landsstýrið síðani fekk álagt at seta nevnd við umboðum fyri kommunurnar og landsmyndugleikarnar at gera uppskot til lóg um kommunalan útjavningargrunn.

Javnaðarflokkurin helt, at ein kommunalur útjavningargrunnur átti at verið umsitin av Føroya Kommunufelag, men hesum sleppur kommunufelagið undan fyribils við tað, at uppskot javnaðarflokksins ikki fekk nóg stóra undirtøku til at tað varð samtykt.

Eftir uppskoti frá javnaðarflokkinum kunnu útróðrarmenn nú koma undir minstuløn

— Lögtingið hevur samtykt uppskot javnaðarflokksins um minstuløn til útróðrarmenn

Í hesum valskeiðnum hevur javnaðarflokkurin tvær ferðir skotið upp at lögtingið skuldi áleggja landsstýrinum at seta nevnd við umboðum fyri Meginfelag Útróðrarmanna, Føroya Fiskimannafelag og Føroya Ráfiskakeyparafelag við tí endamáli at endurskoða lógina um ráfiskagrunnin, serliga við tí fyri eyga at fáa grunnin at virka rættvisari, at gera studningsveitingarnar einfaldari og at flyta ráfiskagrunnin yvir í søluliðið.

Tað eru nú liðin meira enn nýggju ár síðani ráfiskagrunnurin fór at virka. Endamálið við grunninum var at stuðla avreiðingarprisarnar og at tryggja ein javnan avreiðingarpris yvir eitt longri tíðarskeið. Sum kunnugt ásetir nevndin fyri ráfiskagrunnin avreiðingar-

prisir fyri ávís tíðarskeið. Munurin millum avreiðingarprisirnar og avrokningarprisirnar verður síðani útlíknaður millum grunnin og virkini ella ráfiskakeyparnar.

Ósemja um ráfiskagrunnin

Tá samráðingar í sini tíð vóru um skipan av ráfiskagrunninum, vóru flokkarnir ójavnir á máli um, hvar grunnurin skuldi liggja. Stríðið stóð um, annaðhvørt grunnurin skuldi liggja í virkisliðnum ella í søluliðnum, men tá fekt politiskur meiriluti ikki fyri at leggja grunnin í søluliðið við tí úrsliti, at grunnurin varð lagdur í virkisliðið.

Javnaðarflokkurin setti og metir framvegis, at tað hevði verið rættari, um ráfiskagrunnurin varð

lagdur í søluliðið, tá hetta fyri tað fyrsta vildi gjort studningsveitingarnar og umsitingina einfaldari og fyri tað næsta vildi tryggja vinnuni og tí almenna størri innlit í fiskasøluspurningar.

Ráfiskagrunnurin virkar verri

Eftir uppskoti frá landsstýrinum samtykti lögtingið í tingsetuni 1982 ymskar broytingar í lógini um ráfiskagrunnin. Har var kortini onki uppskot um at leggja grunnin í annað lið enn verandi skipan. Broyingarnar gjørdur, at ráfiskagrunnurin sum heild virkar verri, enn hann gjørdi framman undan.

Við virkið sínum fremur grunnurin órættvisi ímóti ávísu bólkum av veiðummonnum. Broyingarnar í

tingsetuni 1982 førdur við sær, at stýringin av fiskiskapinum á landleiðini varð lögð í hendurnar á stýrinum fyri ráfiskagrunnin, og tað er harvið, at órættvisið verður framt.

Tað er rætt at stýra fiskiskapinum, men ...

Tað er bæði rætt og neyðugt, at vit stýra fiskiskapinum á landleiðini, men javnaðarflokkurin kann ikki taka undir við, at tað verður gjort á slíkan hátt sum nú. Støðan er nevniliga tann, at ávísir bólkur av veiðummonnum, ið framman undan fáa minst burtur úr, skulu gjalda fyri hesa stýring.

Um ráfiskagrunnurin framyvir skal virka á Framhald á síðu 8